

FAMIFED

Federaal agentschap voor de kinderbijslag

De besteding van de kinderbijslag

Focus: 2016 - 1

Uit deze studie blijkt dat 23 % van de gezinnen, die de kinderbijslag in juli 2014 door FAMIFED uitbetaald kregen, moeilijk rondkomen met het beschikbare gezinsinkomen. Ongeveer de helft beschikt niet over de mogelijkheid om een onverwachte uitgave van € 900 te doen. De kinderbijslag vormt dus voor veel gezinnen een belangrijk onderdeel van het beschikbare gezinsinkomen. De meesten beweren dan ook het kindergeld meestal te besteden aan algemene huishoudkosten zoals de woning, de voeding en de kledij. Andere vaak genoemde uitgaveposten zijn de schoolkosten, de medische kosten en het zakgeld voor de kinderen.

13-4-2016

Inhoud

Inleiding	1
Onderzoeksgegevens	1
Methoden.....	4
Het socio-economisch profiel van de gezinnen die de kinderbijslag van FAMIFED ontvangen.....	4
Het subjectief armoederisico	5
Een onverwachte uitgave als uiting van materiële deprivatie	8
Het totaal beschikbaar inkomen	10
Het aandeel van de kinderbijslag	13
Het bestedingspatroon van de kinderbijslag.....	14
Voor welke gezinnen is de kinderbijslag fundamenteel?	16
Welke gezinnen kunnen de kinderbijslag sparen?	18
De socio-economische relevantie van de kinderbijslag	20
Conclusie	21

INLEIDING

Het opvoeden van kinderen kost handenvol geld. De kinderbijslag vormt hierbij voor veel gezinnen een essentiële aanvulling op het gezinsbudget. Deze bijslag is gebaseerd op de solidariteit tussen de gezinnen zonder kinderen en de gezinnen met kinderen. Het is een sociale verzekering die normaal gezien vrij besteed mag worden¹.

Het doel van dit onderzoek is tweeledig. In eerste instantie wordt een blik geworpen op de socio-economische situatie van de gezinnen die kinderbijslag ontvangen via FAMIFED. Hebben deze gezinnen het gevoel dat ze gemakkelijk kunnen rondkomen? Denken ze over voldoende financiële mogelijkheden te beschikken om een onverwachte uitgave te doen? De resultaten worden steeds vergeleken met deze van de gerenommeerde EU-SILC² waarin dezelfde vragen opgenomen zijn.

Een tweede deel van dit onderzoek focust zich op het bestedingspatroon van de gezinnen op basis van het ontvangen kindergeld. Aan de hand van dit bestedingspatroon wordt nagegaan of de kinderbijslag fundamenteel is voor de verschillende types van gezinnen.

Ten slotte wordt de impact van de kinderbijslag op de consumptie en de economie geduid.

ONDERZOEKSGEGEVENS

De populatie waarover dit onderzoek resultaten wil formuleren omvat:

alle gezinnen die in juli 2014 recht hadden op kinderbijslag die door FAMIFED uitgekeerd werd.

¹ In geval een kind wordt grootgebracht in omstandigheden die niet voldoen aan de eisen inzake voeding, huisvesting en hygiëne en de gezinsbijslag niet wordt aangewend in het belang van het kind, kan de jeugdrechtbank, op vordering van het openbaar ministerie, een persoon aanwijzen die de gezinsbijslag zal ontvangen om die in het belang van het kind te gebruiken. Eveneens in het voordeel van het kind, voorziet artikel 69, §3, AKWB, de mogelijkheid om te betalen aan iemand anders dan de bijslagtrekkende op basis van een beslissing van de familierechtbank of de vrederechter.

² EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions) is een enquête naar inkomens en levensomstandigheden en een belangrijk instrument om zowel op Belgisch als op Europees niveau armoede en sociale uitsluiting in kaart te brengen.

Op dat ogenblik had FAMIFED net de dossiers overgenomen van de overheidsinstellingen (ongeveer 38.000) die tot dan autonoom hun kinderbijslag uitkeerden met uitzondering van Defensie. De dossiers van Defensie (ongeveer 15.000) vallen pas sinds september 2014 onder de bevoegdheid van FAMIFED. In totaal hadden 313.557 gezinnen op 31 juli 2014 recht op kinderbijslag betaald door FAMIFED.

De gegevens van dit onderzoek zijn niet representatief voor de Belgische gezinnen met kinderen die recht hebben op kinderbijslag. Dit betekent dat de conclusies niet zomaar veralgemeend kunnen worden. Bepaalde categorieën werkgevers (horeca, diamantnijverheid, scheepsrederijen, thuiswerkers, handelsvertegenwoordigers en artiesten) en de residuaire rechten (rechthebbende studenten, rechthebbende kinderen met een aandoening, werkplaatslerende jongeren en grensarbeiders) worden immers van ambtswege aangesloten bij FAMIFED. Daarnaast beheert FAMIFED de complexe dossiers van de gewaarborgde gezinsbijslag en de ganse publieke sector met de (voorlopige) uitzondering van de lokale en provinciale besturen die door DIBISS bediend worden.

Tabel 1. Relatieve gezinsverdeling per uitgekeerde schaal en per bevoegde deelentiteit op 31 juli 2014

	Totaal	FAMIFED
N	1.600.175	313.557
Uitgekeerde schaal		
Gewone schaal (art. 40)	80,39%	75,85%
Langdurig werklozen & gepensioneerden (art. 42bis)	7,98%	11,36%
Invaliden (art. 50ter)	4,30%	5,87%
Wezen (art. 50bis)	1,99%	2,32%
Eenoudergezinnen (art. 41)	5,33%	4,60%
Bevoegde deelentiteit		
Vlaamse Gemeenschap	55,94%	44,79%
Waals Gewest	33,34%	42,18%
Duitstalige Gemeenschap	0,52%	0,69%
GGC	10,21%	12,34%

Uit **tabel 1** blijkt dat FAMIFED eind juli 2014 bevoegd is voor de betaling van de kinderbijslag aan bijna 1 op 5 van de gezinnen in België (19,60 %). FAMIFED is oververtegenwoordigd bij de gezinnen waar er een verhoogde toeslag wordt toegekend op basis van de socio-professionele situatie van de rechthebbende met uitzondering van de gezinnen met een eenoudertoeslag. Dit wil niet zeggen dat er bij FAMIFED minder eenoudergezinnen zijn, ze zitten enkel verborgen in de verhoogde schaal voor langdurig werklozen en gepensioneerden en de verhoogde schaal voor invaliden. De gezinnen die

door FAMIFED betaald worden, zijn vaker gehuisvest in het Waals Gewest en de GGC (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) in vergelijking met de algemene verdeling van de gezinnen in België .

In dit sociaal-economisch onderzoek worden de analyses vaak gepresenteerd op het niveau van de deeltentiteiten. Vergelijkingen tussen de resultaten van de deeltentiteiten op basis van deze populatie (de gezinnen die in juli 2014 door FAMIFED bediend werden) vragen enige nuancering.

Omwille van verschillende redenen zijn voor FAMIFED de professionele sectoren niet gelijkmatig verdeeld over de deeltentiteiten. De private sector is oververtegenwoordigd in het Waals Gewest en nog meer in de GGC. De gezinnen met recht op de gewaarborgde gezinsbijslag zijn eveneens vaker gehuisvest in de GGC. Deze residuaire categorie bestaat voornamelijk uit leefloners, asielzoekers³ en andere behartenswaardige categorieën die sociale bijstand genieten en geen recht kunnen openen op basis van arbeidsprestaties of een gelijkgesteld statuut. De onderwijssector, oververtegenwoordigd in de Vlaamse en de Duitstalige Gemeenschap ontvangt eveneens de kinderbijslag via FAMIFED.

Tabel 2. Aandeel van de verschillende deeltentiteiten per professionele sector

Deeltentiteit	Werknemers	GGB	Publiek	Onderwijs	N
Vlaamse Gemeenschap	43,22%	1,01%	25,50%	30,27%	134.606
Waals Gewest	57,05%	2,61%	20,00%	20,35%	126.777
Duitstalige Gemeenschap	48,61%	7,48%	17,41%	26,49%	2.081
GGC	72,32%	7,85%	11,04%	8,79%	37.080
FAMIFED	52,70%	2,58%	21,33%	23,39%	300.544

Tussen de professionele sectoren zijn er onderling sterke socio-economische verschillen. In de publieke sector en in het onderwijs ontvangt bijna iedereen de gewone schaal, wat wijst op een stabiele tewerkstelling. Aan de andere kant van het spectrum is er de gewaarborgde gezinsbijslag, waar de gezinnen in preciaire omstandigheden leven en een toeslag ontvangen die even hoog is als deze van de schaal voor langdurig werklozen en gepensioneerden (art. 42bis, AKBW).

De verschillende vertegenwoordiging van deze professionele sectoren bij FAMIFED, versterkt de verschillen tussen de deeltentiteiten. Om deze effecten te neutraliseren zullen in enkele analyses de resultaten voor de deeltentiteiten per uitgekeerde schaal gepresenteerd worden.

³ Federaal Planbureau, *Demografische vooruitzichten 2014 - 2060*, 2015. Asielzoekers strijken traditioneel neer in Brussel waardoor de kans relatief groot is dat ze onder de bevoegdheid van de GGC recht zullen openen.

METHODEN

De data zijn afkomstig van een gestandaardiseerde vragenlijst die in het najaar van 2014 per post is afgenomen bij de gezinnen die de kinderbijslag via FAMIFED ontvangen⁴⁵.

Bij de selectie van de gezinnen (7.600) was er veel aandacht voor de verschillende uitgekeerde schalen, sectoren en bevoegde deeltentiteiten. De wijze van de steekproeftrekking (disproportioneel gestratificeerd⁶) met de noodzakelijke weging⁷ achteraf laat toe om ook voor kleinere maar relevante subpopulaties betrouwbare uitspraken te doen. Voor de gezinnen in de GGC, de verhoogde schalen en de gewaarborgde gezinsbijslag was het noodzakelijk om de trekkingskans te vergroten om voldoende respondenten te bekomen. Uiteindelijk hebben 1.896 gezinnen (24,95 %) de postenquête ingevuld en teruggezonden. De non-respons was niet-selectief voor de bevoegde deeltentiteit in combinatie met de uitgekeerde schaal en werd mee in rekening gebracht bij de herweging.

HET SOCIO-ECONOMISCH PROFIEL VAN DE GEZINNEN DIE DE KINDERBIJSLAG VAN FAMIFED ONTVANGEN

Het opleidingsniveau van de respondenten⁸ is relatief hoog. Meer dan de helft van hen (51,68 %) heeft hogere studies gevolgd. Dit komt door de grote vertegenwoordiging van de publieke sector en in het bijzonder de onderwijssector.

Dit hoge opleidingsniveau vertaalt zich ook in de verdeling van het totaal beschikbare gezinsinkomen. Het inkomen dat het vaakst gerapporteerd wordt, bevindt zich tussen de € 3000 en € 5000 per maand. De klasse die het tweede vaakst voorkomt omvat de gezinnen met een inkomen tussen de € 1000 en de € 1500. Dit komt omdat er bij FAMIFED een grote concentratie is van gezinnen die leven

⁴ FAMIFED, *Resultaten tevredenheidsenquête afgenomen bij de gezinnen die op 31 juli 2014 door FAMIFED bediend werden*, 2015.

⁵ Uit praktische overwegingen zijn er geen enquêtes verzonden naar het buitenland, gehandicapten geboren voor 1966 (art. 63, AKBW), jeugdinstanties, voogden, voorlopige bewindvoerders, schuldbemiddelaars en budgetbeheerders.

⁶ Deze methode wordt aangeraden als de populatie die men wenst te bestuderen erg verschillend is m.b.t. een aantal belangrijke kenmerken, en men een vermoeden heeft dat dit ook een invloed heeft op de onderzochte parameters. Disproportionele gestratificeerde steekproeven kunnen gebruikt worden om een beter zicht te krijgen op de eigenschappen van kleinere (maar toch belangrijke) subpopulaties.

⁷ Pickery, J. *Aanmaak en gebruik van gewichten voor surveydata met toepassing in SPSS, SVR-Methoden en Technieken 2010/3*, Bussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010.

⁸ Op basis van de controlevariabele geslacht kan je veronderstellen dat in 92,43 % van de gevallen de bijslagtrekkende ook de respondent is.

van een vervangingsinkomen. Als gevolg van deze twee extremen bedraagt het mediaan beschikbare gezinsinkomen tussen de € 2000 en de € 2500 per maand.

De gemiddelde kinderbijslag die maandelijks uitgekeerd wordt aan deze gezinnen bedraagt € 335,49.

Het gemiddeld aantal kinderen per gezin is 1,80. Dit betekent dat de gemiddelde gezinsgrootte bij FAMIFED iets hoger is dan deze van alle gezinnen die kinderbijslag ontvangen in België (1,74).

HET SUBJECTIEF ARMOEDERISICO

Een eerste indicator die kan helpen om te begrijpen wat de levensomstandigheden zijn van de gezinnen die in dit onderzoek onder de loep genomen worden is het subjectieve armoederisico. Dit concept wordt jaarlijks bevraagd in de enquête naar inkomens en levensomstandigheden van de EU-SILC.

De definitie luidt als volgt:

percentage personen dat leeft in een huishouden waarvan de referentiepersoon zegt moeilijk of zeer moeilijk rond te komen.

Zoals steeds in deze studie hebben de resultaten enkel betrekking op de gezinnen die in juli 2014 recht hadden op kinderbijslag die door FAMIFED betaald werd. Het is duidelijk dat aan de subjectieve armoedebeleving een sterke economische component gekoppeld is. De correlatie tussen het totaal beschikbaar gezinsinkomen en het subjectief armoederisico bedraagt 0.60 voor FAMIFED. Deze correlatiecoëfficiënt⁹ toont aan dat de subjectieve armoedebeleving niet alleen afhankelijk is van het beschikbare gezinsinkomen.

Het subjectief armoederisico wordt per uitgekeerde schaal gepresenteerd. Op basis van deze uitgekeerde schaal worden enkele belangrijke sociale categorieën onderscheiden die relevant zijn voor de beleidsmakers. Gezinnen kunnen een verhoogde schaal of een sociale toeslag ontvangen op basis van hun socio-professionele situatie indien een inkomensgrens niet overschreden wordt. In deze studie zal naast de gezinnen die enkel de gewone schaal ontvangen ook gefocust worden op de

⁹ De correlatiecoëfficiënt is een getal dat de mate van correlatie tussen twee grootheden of variabelen aangeeft. Dit getal wordt aangeduid met de letter R en ligt tussen -1 en +1.

gezinnen met recht op de verhoogde schaal voor langdurig werklozen en gepensioneerden (art. 42bis, AKBW), invaliden (art. 50ter, AKBW) en éénoudergezinnen (art. 41, AKBW).

Tabel 3. Subjectief armoederisico per uitgekeerde schaal

Uitgekeerde schaal	%	Betrouwbaarheidsgrenzen¹⁰		n
Gewone schaal en wezen	17,04%	12,82%	21,25%	539
Éénoudergezinnen	40,17%	33,74%	46,59%	288
Werklozen en gepensioneerden	52,01%	46,27%	57,76%	332
Invaliden	48,57%	42,98%	54,16%	343
FAMIFED	23,01%	19,56%	26,45%	1.502

95%-betrouwbaarheidsinterval

Gezinnen die enkel de gewone schaal ontvangen geven aan dat ze het significant minder moeilijk hebben om rond te komen dan de gezinnen die een verhoogde toeslag ontvangen. De gezinnen met een eenoudertoeslag hebben het dus ook een stuk moeilijker maar er zijn indicaties dat ze toch beter rondkomen dan de gezinnen met een vervangingsinkomen zoals de invaliden en in het bijzonder de langdurig werklozen en gepensioneerden. Binnen de gewaarborgde gezinsbijslag is het aandeel gezinnen met een subjectief armoederisico het grootst (54,66 %).

Deze resultaten vertonen sterke gelijkenissen met de resultaten van de EU-SILC 2013. Werklozen krijgen daar een subjectief armoedepercentage toegewezen van 50,30 % (-1,71 %) en de alleenstaande ouders 43,80 % (+3,63 %).

De verschillen tussen de Vlaamse Gemeenschap (16,53 %), het Waals Gewest (28,38 %) en de GGC (28,68 %) zijn voornamelijk te wijten aan de verschillen in de uitgekeerde schaal. Directe standaardisatie¹¹ van de uitgekeerde schaal toont aan dat de verschillen tussen de deelentiteiten enkel significant zijn voor de gezinnen met recht op de verhoogde schaal voor invaliden ($p = 0,043$)¹². Binnen de groep van de invaliden wordt een verschillend subjectief armoederisico gemeten voor het

¹⁰ Een betrouwbaarheidsinterval is in de statistiek een intervalschatting voor een parameter. In tegenstelling tot een puntschatting geeft een betrouwbaarheidsinterval een heel interval van betrouwbare waarden (schattingen) van de parameter.

¹¹ Pelfrene, E., *Standaardisatie van een statistische waarneming voor één of meerdere kenmerken 2010/1*, Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010.

¹² De p-waarde of overschrijdingskans (van een gegeven steekproefuitkomst) is de kans dat in de verdeling gegeven door de nulhypothese de waarde van de toetsingsgrootte wordt behaald of overschreden. De p-waarde geeft aan hoe extreem de gevonden waarde voor de toetsingsgrootte in de verdeling onder de nulhypothese is. In de onderzoek wordt de waarde van 5 % (0,050) aangehouden als grens.

Waals gewest. Anderzijds komen de langdurige werklozen in het Waals Gewest niet moeilijker rond dan de langdurige werklozen in de Vlaamse Gemeenschap of in de GGC.

Dus,

de verschillen tussen de deeltiteiten in het subjectief armoederisico zijn grotendeels toe te schrijven aan hun verschillende schaalverdeling.

Tabel 4. Subjectief armoederisico per deeltiteit en per uitgekeerde schaal

GEWONE SCHAAL			
Deeltiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	87%	13%	110
Waals Gewest	78%	22%	124
GGC	80%	20%	106

$\chi^2 = 3,456$, df = 2, $p = 0,178$

ÉÉNOUDERGEZINNEN			
Deeltiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	62%	38%	84
Waals Gewest	62%	38%	92
GGC	52%	48%	93

$\chi^2 = 2,666$, df = 2, $p = 0,264$

WERKLOZEN & GEPENSIONEERDEN			
Deeltiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	48%	52%	105
Waals Gewest	49%	51%	107
GGC	44%	56%	87

$\chi^2 = 0,508$, df = 2, $p = 0,776$

INVALIDEN			
Deeltiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	58%	42%	116
Waals Gewest	43%	57%	109
GGC	58%	42%	93

$\chi^2 = 6,278$, df = 2, $p = 0,043$

De resultaten tonen aan dat de gezinnen met een verhoogde kinderbijslag (de éénoudergezinnen en in het bijzonder de invaliden, de langdurige werklozen en de gepensioneerdten) ongeacht de regio waarin ze wonen, alsnog aangeven significant moeilijker rond te komen dan de gezinnen in de gewone schaal.

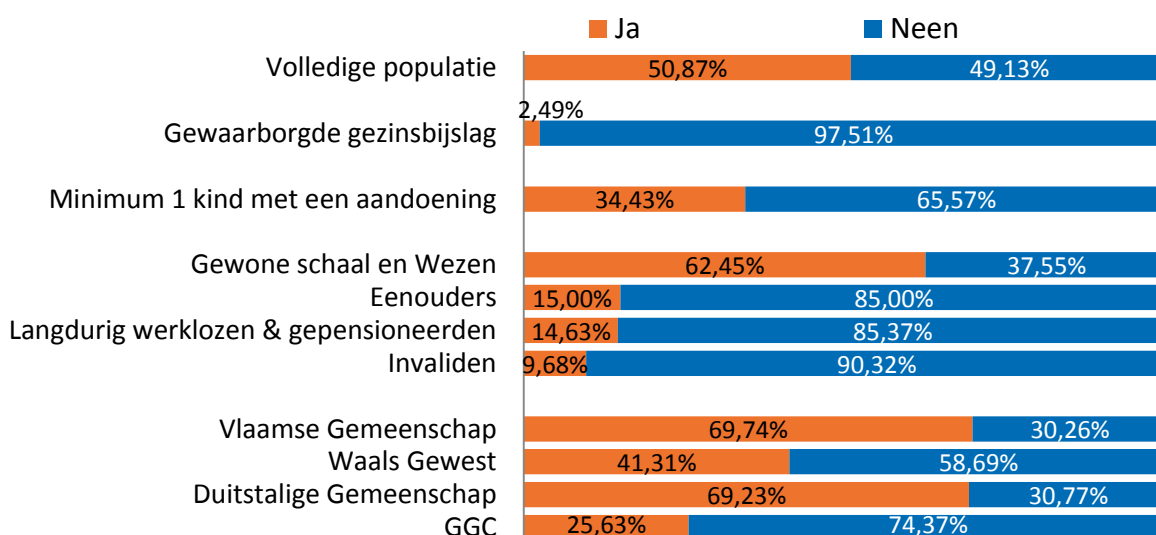
EEN ONVERWACHTE UITGAVE ALS UITING VAN MATERIËLE DEPRIVATIE

Mensen met een *relatief armoederisico* zijn mensen die wonen in een huishouden met een beschikbaar inkomen dat onder de armoedegrens ligt, namelijk 60 % van het mediaan nationaal inkomen. Vanuit het principe dat gezinsleden kosten en bestedingen delen, wordt deze drempel niet zomaar vermenigvuldigd maar wordt het inkomen gestandaardiseerd om gezinnen van een verschillende grootte met elkaar te vergelijken.¹³ De beschikbare gegevens van FAMIFED laten echter niet toe om het relatieve armoederisico van gezinnen te berekenen.

Een andere indicator die een beeld schetst van de inkomenspositie van gezinnen is de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave van € 900 te doen (wegens financiële redenen)¹⁴.

In de onderstaande grafiek wordt het aandeel gezinnen weergegeven dat een onverwachte uitgave van € 900 kan doen. Er wordt gecategoriseerd op basis van de uitgekeerde schaal, de bevoegde deelentiteit en het al dan niet hebben van minimum één kind met een aandoening. De gezinnen met het residuaire recht van de gewaarborgde gezinsbijslag worden apart behandeld en bijgevolg niet aan een schaal of entiteit toegewezen¹⁵.

Grafiek 1. Aandeel gezinnen die een onverwachte uitgave van € 900 kunnen doen

¹³ Algemene Directie Statistiek-Statistics Belgium: EU-SILC 2014.

¹⁴ Algemene Directie Statistiek-Statistics Belgium, *Materiële deprivatie*, 2009.

¹⁵ Meer dan 95 % van de gezinnen in de gewaarborgde gezinsbijslag ontvangen een toeslag die gelijk is aan de verhoogde schaal voor langdurig werklozen en gepensioneerden (art. 42bis, AKBW).

De cijfers tonen aan dat ongeveer de helft van de gezinnen die door FAMIFED bediend werden, het moeilijk hebben met een onverwachte uitgave van € 900.

Gezinnen die de gewone schaal (37,55 %) ontvangen, ervaren duidelijk minder moeilijkheden met een dergelijke uitgave in vergelijking met de gezinnen met recht op de verhoogde schaal voor éénooudergezinnen (85,00 %), langdurig werklozen en gepensioneerden (85,37 %) en invaliden (90,32 %). Het is opmerkelijk dat de gezinnen die de schaal voor éénooudergezinnen ontvangen, ondanks ongeveer dezelfde financiële mogelijkheden, zich minder arm voelen dan de gezinnen die een verhoogde schaal ontvangen op basis van een vervangingsinkomen¹⁶. Dit zou kunnen betekenen dat betaald werk uitvoeren een positief effect heeft op de subjectieve armoedebeleving. Zoals verwacht kan bijna geen enkel gezin in de gewaarborgde gezinsbijslag (97,51 %) die uitgave doen. Gezinnen met minimum 1 kind met een aandoening (65,57 %) doen het beter. Het totale resultaat voor FAMIFED (49,13 %) is hoog in vergelijking met de resultaten van de EU-SILC in 2014 (24,00 %). Dit komt omdat bij de EU-SILC ook de gezinnen zonder kinderen opgenomen zijn.

De verschillen tussen de deelentiteiten zijn opmerkelijk. Waar in de Vlaamse Gemeenschap (30,26 %) en in de Duitstalige Gemeenschap (30,77 %) relatief weinig gezinnen niet over de mogelijkheid beschikken om een onverwachte uitgave te doen ligt dit aandeel in het Waals Gewest (58,69 %) en in het bijzonder in de GGC (74,37 %) een stuk hoger. Zoals eerder gesteld zijn de socio-economische verschillen tussen de drie grote deelentiteiten gerelateerd aan de schaalverdeling. In tegenstelling tot het subjectieve armoederisico blijven de verschillen tussen de deelentiteiten bestaan bij de methode van directe standaardisatie indien er gecorrigeerd wordt voor de uitgekeerde schaal. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de verschillen tussen de entiteiten binnen elke schaal significant zijn.

Er zijn verschillen tussen de deelentiteiten in de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave te doen.

¹⁶ Zie tabel 3

Tabel 5. Aandeel gezinnen die een onverwachte uitgave van € 900 kunnen doen per deelentiteit en per uitgekeerde schaal

GEWONE SCHAAL			
Deelentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	24%	76%	112
Waals Gewest	48%	52%	123
GGC	66%	34%	104

$$\chi^2 = 39,160, df = 2, p = 0,000$$

ÉÉNOUDERGEZINEN			
Deelentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	74%	26%	85
Waals Gewest	90%	10%	93
GGC	86%	14%	93

$$\chi^2 = 9,106, df = 2, p = 0,011$$

WERKLOZEN & GEPENSIONEERDEN			
Deelentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	79%	21%	101
Waals Gewest	90%	10%	109
GGC	90%	10%	89

$$\chi^2 = 6,461, df = 2, p = 0,040$$

INVALIDEN			
Deelentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	77%	23%	110
Waals Gewest	96%	4%	108
GGC	91%	9%	94

$$\chi^2 = 20,311, df = 2, p = 0,000$$

HET TOTAAL BESCHIKBAAR INKOMEN

De vorige twee paragrafen maakten duidelijk dat een verhoogd subjectief armoederisico en de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave te doen sterk gerelateerd zijn aan de socio-professionele situatie van de rechthebbende. Op basis van zijn statuut en het gezinsinkomen kan er een sociale toeslag of een verhoogde schaal uitgekeerd worden. Het is vanzelfsprekend dat de uitgekeerde schaal (waaraan een sterke inkomenscomponent gekoppeld is) samenhangt met de subjectieve armoedebeleving en de financiële situatie.

Naast de uitgekeerde schaal leek ook de bevoegde deelentiteit samen te hangen met het subjectief armoederisico en de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave te doen. Door middel van directe standaardisatie met correctie voor de uitgekeerde schaal werd duidelijk dat er geen significant verband meer is tussen de bevoegde deelentiteit en het subjectief armoederisico. Het verband tussen de deelentiteit en de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave te doen bleef wel intact na directe standaardisatie. Zelfs binnen dezelfde schaal zijn er dus verschillen tussen de deelentiteiten in de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave te doen. Aangezien invaliden, langdurig werklozen en gepensioneerden in alle entiteiten over ongeveer hetzelfde vervangingsinkomen beschikken kan dit wijzen op verschillen in het uitgavenpatroon.

Om meer inzicht te verschaffen in het totaal beschikbaar inkomen van de deelentiteiten wordt de methode van de directe standaardisatie gecorrigeerd voor de uitgekeerde schaal nogmaals uitgevoerd. Deze variabele werd als volgt bevraagd: als u de volgende schaal van inkomens bekijkt, kan u dan zeggen in welke categorie het totaal beschikbaar gezinsinkomen per maand zich bevindt?

De resultaten voor de gezinnen die de kinderbijslag van FAMIFED ontvangen in **tabel 6** op de volgende pagina zijn duidelijk. Er is een significant verschil in het totaal beschikbaar inkomen van de deelentiteiten ($p = 0,000$). Wanneer er wordt gecorrigeerd voor de uitgekeerde schaal zijn de verschillen enkel significant in de gewone schaal ($p = 0,000$). Dit is in lijn met een recente raming die aantoont dat het beschikbaar inkomen per inwoner lager ligt in het Waals Gewest (- 13,83 %) en de GGC (- 14,25 %) dan in de Vlaamse Gemeenschap¹⁷.

De resultaten voor de gezinnen met een vervangingsinkomen bewijzen tevens dat deze vraag meet wat ze wil weten en bijgevolg valide is. Er zijn immers geen significante verschillen in het totaal beschikbaar inkomen tussen de deelentiteiten indien er een verhoogde kinderbijslag uitgekeerd wordt aan gezinnen met een vervangingsinkomen. Uit de vorige paragraaf bleek dat er voor deze categorieën (invaliden, langdurig werklozen en gepensioneerden) wel verschillen zijn tussen de entiteiten in het al dan niet kunnen doen van een onverwachte uitgave. Ofwel betekent dit dat er verschillen zijn tussen de deelentiteiten in het bestedings- en/of spaargedrag ofwel in de perceptie van hun financiële draagkracht.

¹⁷ Hoorelbeke, D., *Regionale inkomensrekeningen van de huishoudens 2014/8*, Bussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2014.

Tabel 6. Totaal beschikbare inkomen per deelentiteit en per uitgekeerde schaal

GEWONE SCHAAL								
Deelentiteit	< € 1000	€ 1000 < € 1500	€ 1500 < € 2000	€ 2000 < € 2500	€ 2500 < € 3000	€ 3000 < € 5000	> € 5000	n
Vlaamse Gemeenschap	3%	9%	13%	10%	21%	41%	5%	111
Waals Gewest	7%	8%	11%	19%	22%	26%	7%	123
GGC	8%	20%	21%	19%	16%	12%	5%	101

$\chi^2 = 36,001$, df = 12, p = 0,000

ÉÉNOUDERGEZINEN								
Deelentiteit	< € 1000	€ 1000 < € 1500	€ 1500 < € 2000	€ 2000 < € 2500	€ 2500 < € 3000	€ 3000 < € 5000	> € 5000	n
Vlaamse Gemeenschap	14%	58%	20%	2%	4%	1%	0%	83
Waals Gewest	9%	70%	19%	2%	0%	0%	0%	90
GGC	22%	64%	13%	1%	0%	0%	0%	94

$\chi^2 = 17,603$, df = 10, p = 0,062

WERKLOZEN EN GEPENSIONEERDEN								
Deelentiteit	< € 1000	€ 1000 < € 1500	€ 1500 < € 2000	€ 2000 < € 2500	€ 2500 < € 3000	€ 3000 < € 5000	> € 5000	n
Vlaamse Gemeenschap	12%	69%	12%	3%	3%	1%	0%	106
Waals Gewest	7%	74%	14%	5%	0%	0%	0%	109
GGC	19%	64%	14%	3%	0%	0%	0%	91

$\chi^2 = 14,152$, df = 10, p = 0,166

INVALIDEN								
Deelentiteit	< € 1000	€ 1000 < € 1500	€ 1500 < € 2000	€ 2000 < € 2500	€ 2500 < € 3000	€ 3000 < € 5000	> € 5000	n
Vlaamse Gemeenschap	7%	57%	24%	8%	3%	1%	0%	117
Waals Gewest	9%	61%	24%	4%	1%	1%	0%	107
GGC	14%	56%	23%	6%	1%	0%	0%	95

$\chi^2 = 7,488$, df = 10, p = 0,679

TOTAAL								
Deelentiteit	< € 1000	€ 1000 < € 1500	€ 1500 < € 2000	€ 2000 < € 2500	€ 2500 < € 3000	€ 3000 < € 5000	> € 5000	n
Vlaamse Gemeenschap	9%	47%	17%	6%	8%	12%	1%	417
Waals Gewest	8%	51%	17%	8%	7%	8%	2%	429
GGC	15%	50%	18%	8%	4%	3%	1%	381

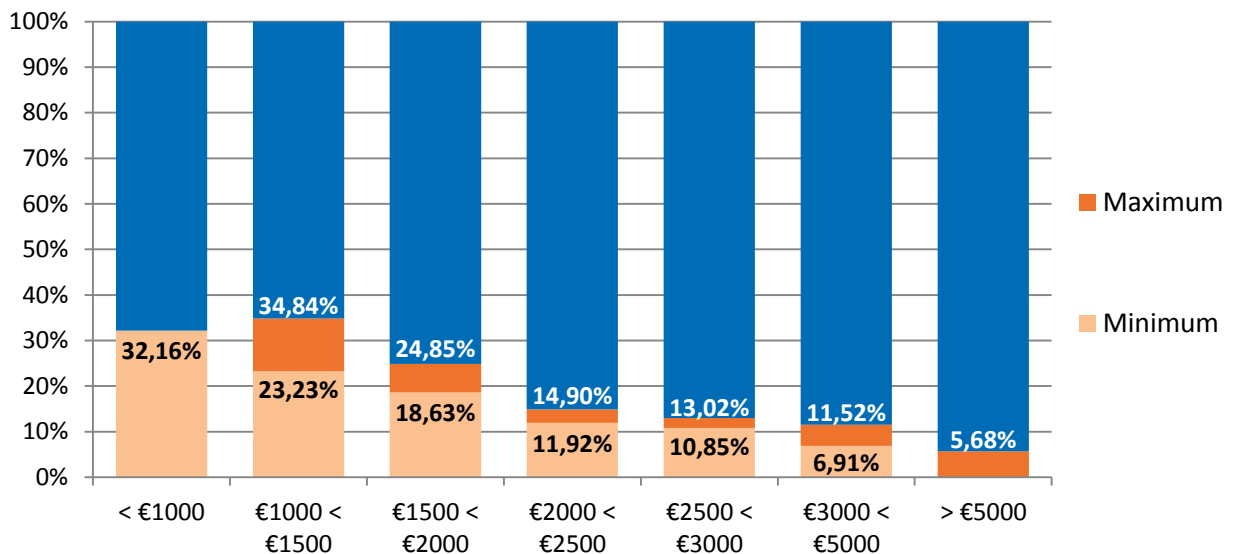
$\chi^2 = 37,345$, df = 12, p = 0,000

HET AANDEEL VAN DE KINDERBIJSLAG

Het belang van de kinderbijslag is afhankelijk van zowel de hoogte van het bedrag als van het totaal beschikbare gezinsinkomen.

Uit de onderstaande grafiek blijkt dat bij de gezinnen met de laagste gezinsinkomens (< € 1.000) de gemiddelde kinderbijslag minimaal een derde (32,16 %) van het beschikbare gezinsinkomen vertegenwoordigt. Bij de gezinnen met een gezinsinkomen tussen € 1.000 en € 1.500 en tussen € 1.500 en € 2.000 heeft de kinderbijslag een minimum aandeel van respectievelijk 23,23 % en 18,63 %. Dit aandeel zal logischerwijs nog verder afnemen naarmate het gezinsinkomen toeneemt. Volgens de EU-SILC bedraagt het aandeel van de kinderbijslag in België 8,71 % voor alle gezinnen en 19,83 % voor de arme gezinnen¹⁸. Deze cijfers bevestigen het socio-economische belang van de gezinsbijslagen en in het bijzonder voor de gezinnen met een eerder laag gezinsinkomen.

Grafiek 2. Aandeel van de gemiddelde kinderbijslag in het totaal beschikbaar gezinsinkomen

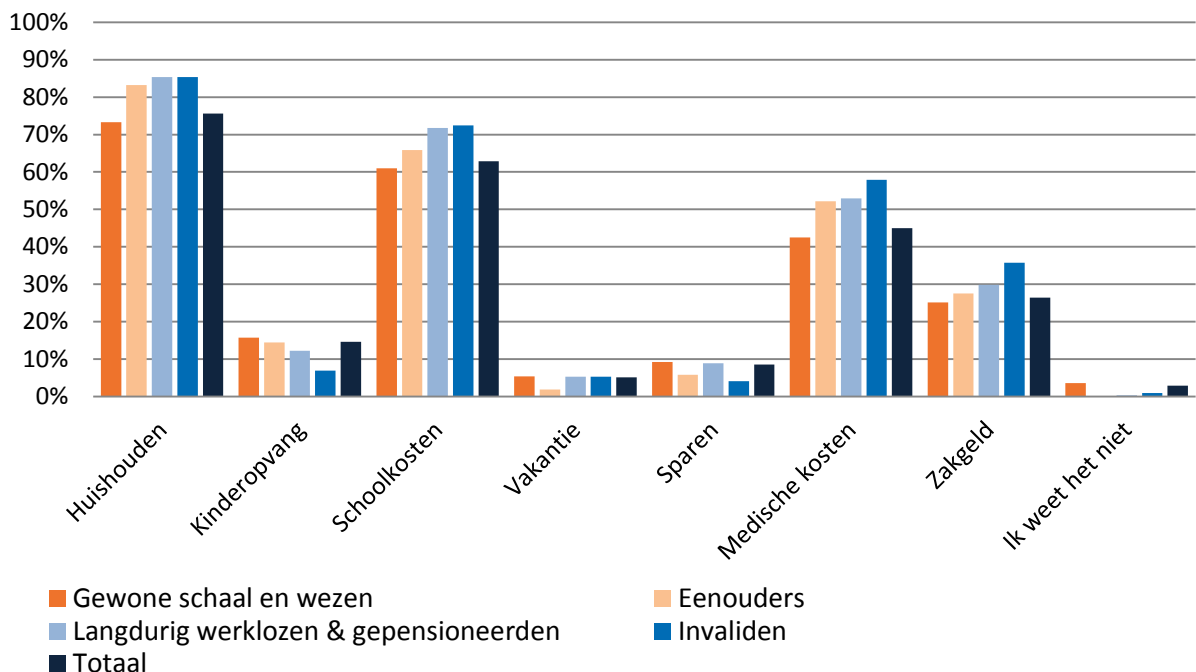
¹⁸ Algemene Directie Statistiek-Statistics Belgium: EU-SILC 2012.

HET BESTEDINGSPATROON VAN DE KINDERBIJSLAG

De kinderbijslag vormt dus een belangrijk onderdeel binnen het budget van de gezinnen met kinderen. Bij veel gezinnen zal dit bedrag opgaan in het algemene huishoudbudget, maar er zijn eveneens gezinnen die deze bijslag integraal spenderen aan één specifieke kost. Uit de literatuur blijkt alvast dat geld onder de vorm van de kinderbijslag vaker gespendeerd wordt aan goederen voor het kind als gevolg van het "mental accounting" of "labeling" effect¹⁹.

Bij de gezinnen die hun kinderbijslag van FAMIFED ontvangen, geeft de grote meerderheid (75,58 %) aan de kinderbijslag meestal te gebruiken om de algemene huishoudkosten zoals de woning, de voeding, de kledij en dergelijke te financieren. Andere belangrijke uitgavenposten zijn de schoolkosten (62,88 %), de medische kosten (45,02 %) en het zakgeld voor de kinderen (24,46 %). Daarnaast wordt de kinderbijslag besteed aan de kinderopvang (14,64 %), sparen (8,53 %) en vakantie (5,13 %). Een kleine minderheid (2,93 %) geeft aan niet te weten wat ze met de ontvangen kinderbijslag doen²⁰.

Grafiek 3. Bestedingspatroon van de kinderbijslag per uitgekeerde schaal²¹

¹⁹ Kooreman, P., *The labelling effect of a child benefit system*, American Economic Review, 90, 2000.

²⁰ De respondenten beschikten over de mogelijkheid om meerdere antwoorden aan te duiden bij deze vraag.

²¹ Zie bijlage

Op het niveau van de uitgekeerde schalen zijn er enkele merkwaardige verschillen in de allocatie van de kinderbijslag. Gezinnen die enkel **de gewone of de wezenschaal** ontvangen gebruiken de kinderbijslag minder vaak om de medische kosten (-2,50 %-punt), het huishouden (-2,30 %-punt), de schoolkosten (-1,86 %-punt) en het zakgeld van de kinderen te financieren (-1,36 %-punt). Een groter aandeel van deze gezinnen zullen daarentegen de kinderbijslag spenderen aan de kinderopvang (+1,05 %-punt), sparen (+0,70 %-punt) en vakantie (+0,22 %-punt). De afwijkingen tegenover het algemene gemiddelde zijn bij deze gezinnen relatief klein aangezien zij het grootste aandeel²² van de populatie vertegenwoordigen.

De éénooudergezinnen met een verhoogde schaal (art. 41, AKBW) geven vaker aan het kindergeld te spenderen aan het huishouden (+7,60 %-punt), de medische kosten (+7,14 %-punt), de schoolkosten (+2,97 %-punt) en het zakgeld voor de kinderen (1,08 %-punt). Ze gebruiken het geld minder snel voor een vakantie (-3,24 %-punt), om te sparen (-2,76 %-punt) en voor de kinderopvang (-0,17 %-punt).

Bij de verhoogde schaal voor **de langdurig werklozen en de gepensioneerden** (art. 42bis, AKBW) wordt de kinderbijslag vaker gebruikt om het huishouden (+9,75 %-punt), de schoolkosten (+8,89 %-punt), de medische kosten (+7,88 %-punt), het zakgeld voor de kinderen (+3,36 %-punt), het sparen (+0,36 %-punt) en de vakantie (+0,16 %-punt) te betalen. Enkel de kinderopvang (-2,49 %-punt) wordt minder vaak bekostigd met de kinderbijslag.

De invaliden (art. 50ter, AKBW) tenslotte spenderen de kinderbijslag vaker aan medische kosten (+12,84 %-punt), het huishouden (+9,79 %-punt), schoolkosten (+9,52 %-punt), zakgeld voor de kinderen (+9,28 %-punt) en vakantie (+0,14 %-punt). Daartegenover zullen ze dit geld minder vaak aan kinderopvang uitgeven (-7,75 %-punt) of sparen (-4,45 %-punt).

De gezinnen die aangeven niet meteen te weten waaraan ze de kinderbijslag besteden komen vaker voor in de gewone schaal en de wezenschaal (3,54 %) dan in de schaal voor invaliden (0,92 %) en de schaal voor langdurig werklozen en gepensioneerden (0,36 %). Geen enkel eenoudergezin in de steekproef weet niet waaraan het de kinderbijslag spendeert.

Het aantal gerapporteerde posten waaraan de kinderbijslag besteed wordt is hoger bij de verhoogde toeslagen voor eenoudergezinnen (2,51), langdurig werklozen en gepensioneerden (2,66) en invaliden (2,68) dan bij de gezinnen die enkel de gewone - of wezenschaal (2,32) ontvangen. Gezinnen met een vervangingsinkomen of met maar één inkomen benoemen meer uitgavenposten

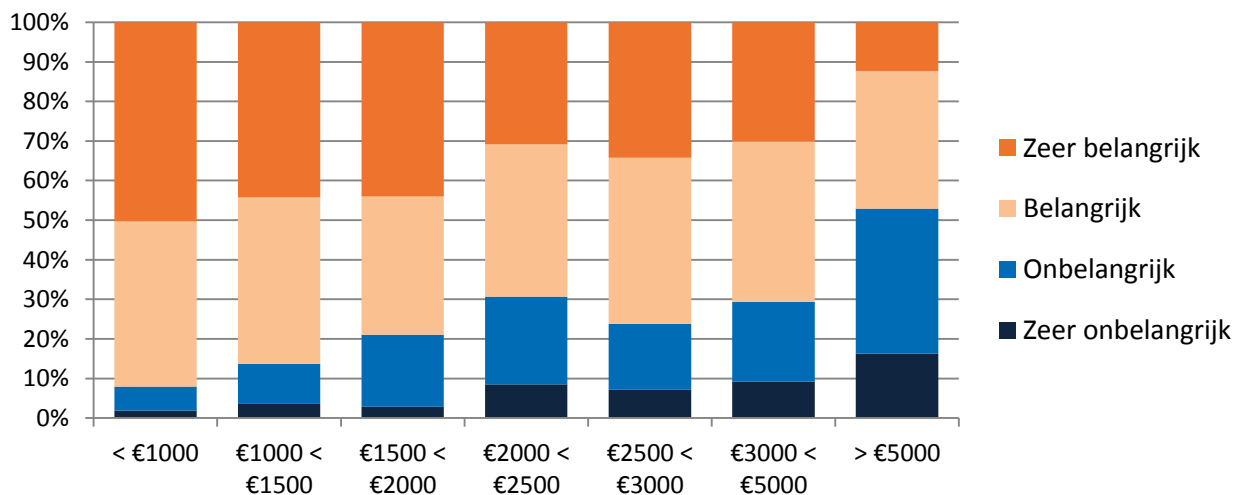
²² Zie pagina 2 bij onderzoeksgegevens

die met de kinderbijslag gefinancierd worden. Zij zien de kinderbijslag vaker als een fundamentele component in de dekking van enkele noodzakelijke kosten voor de opvoeding van het kind.

VOOR WELKE GEZINNEN IS DE KINDERBIJSLAG FUNDAMENTEEL?

Uit het bestedingspatroon van de kinderbijslag blijkt dat de gezinnen met kinderen deze bijslag meestal spenderen aan het huishouden (75,78 %). Je kan dus stellen dat de kost die gepaard gaat met het opvoeden van kinderen mee gedragen wordt door de kinderbijslag. Zoals blijkt uit **grafiek 3** verschilt de belangrijkheid van de kinderbijslag om deze kost te dekken naast de uitgekeerde schaal ook naargelang het totaal beschikbaar gezinsinkomen.

Grafiek 4. Aandeel gezinnen naar de belangrijkheid van de kinderbijslag om de huishoudkosten te betalen volgens het totaal beschikbaar gezinsinkomen

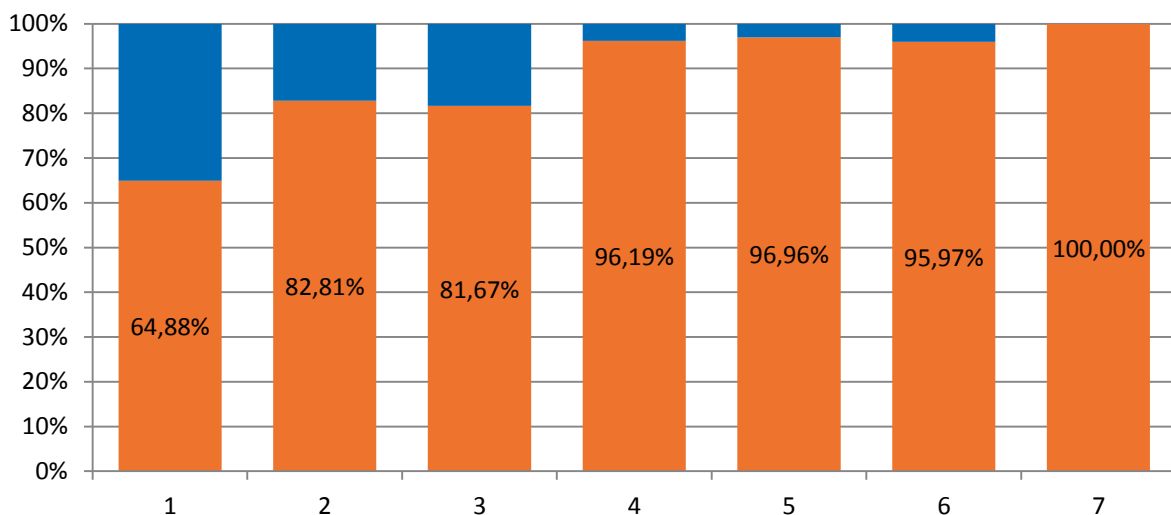

De gezinnen met een inkomen lager dan € 1.000 vinden vanzelfsprekend de kinderbijslag belangrijk om de huishoudkosten (gedeeltelijk) mee te dekken (92,04 %). 50,29 % geeft aan dit zelfs zeer belangrijk te vinden. Naarmate het beschikbare gezinsinkomen toeneemt daalt de belangrijkheid van de kinderbijslag in de financiering van de kosten verbonden aan het huishouden. Van de gezinnen met een beschikbaar gezinsinkomen tussen de € 1.000 en € 1.500 en tussen de € 1.500 en € 2.000 geven respectievelijk 44,25 % en 44,02 % aan dat de kinderbijslag een zeer belangrijk onderdeel vormt. Bij de eerste categorie zijn er wel meer gezinnen (86,27 % tegenover 78,98 %) die de kinderbijslag als belangrijk rapporteren. De gezinnen met gezinsinkomens tussen de € 2.000 en

€ 5.000 vertonen gelijkaardige resultaten. Ongeveer 7 op 10 gezinnen vinden de kinderbijslag een belangrijk element om de huishoudkosten mee te betalen. Een ruime 30 % vindt dat zelfs zeer belangrijk. De gezinnen die een inkomen van meer dan € 5.000 beschikbaar hebben, hechten duidelijk minder belang aan de kinderbijslag om hun huishouden mee te financieren. Minder dan de helft van deze gezinnen vindt dit belangrijk waarvan slechts 12,27 % dit zeer belangrijk vindt. In totaal vindt 76,18 % van de gezinnen die hun kinderbijslag van FAMIFED ontvangen deze een belangrijk onderdeel in het algemeen huishoudbudget. Meer dan 1 op 3 (36,27 %) vindt dit zelfs zeer belangrijk. Dit toont aan dat voor de meeste gezinnen de kinderbijslag fundamenteel is om de verhoogde algemene huishoudkosten, die verbonden zijn aan het hebben van kinderen, te dekken.

Naast het totaal beschikbaar gezinsinkomen speelt ook de gezinsgrootte een rol in de besteding van de kinderbijslag. 64,88 % van de gezinnen met één kind beweren dat de kinderbijslag meestal gebruikt wordt om het huishouden mee te financieren. Bij de gezinnen met twee kinderen (82,81 %) en met drie kinderen (81,67 %) ligt dit percentage al een stuk hoger. Vanaf vier kinderen (96,16 %) wordt de kinderbijslag bijna altijd gebruikt om het huishouden te bekostigen en vanaf 7 kinderen altijd (100,00 %). Deze resultaten vormen een positief argument ter verdediging van de huidige rangprogressiviteit in de basiskinderbijslag.

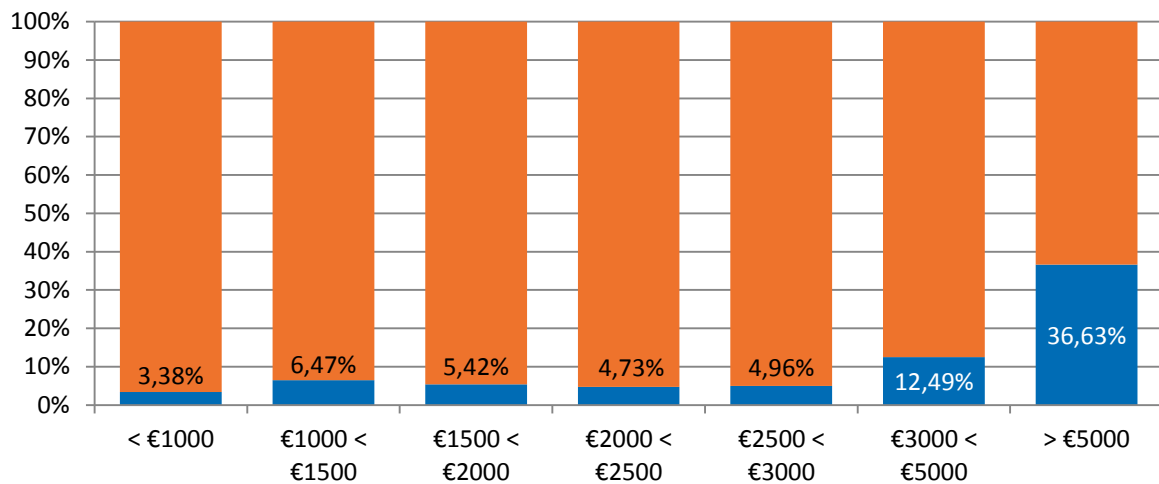
Grafiek 5. Aandeel gezinnen per aantal kinderen die de kinderbijslag meestal gebruiken om het huishouden te bekostigen

WELKE GEZINNEN KUNNEN DE KINDERBIJSLAG SPAREN?

Omgekeerd kan gesteld worden dat de kinderbijslag niet fundamenteel is voor de gezinnen die niet weten waarvoor ze hem meestal gebruiken. Enkel bij de gezinnen met een gezinsinkomen van meer dan € 5.000 (28,35 %) weet een noemenswaardig aandeel niet wat ze met de kinderbijslag doen.

Grafiek 6. Aandeel gezinnen die de kinderbijslag meestal sparen per totaal beschikbaar gezinsinkomen

De cijfers in **tabel 7** hieronder tonen aan dat er sterke regionale verschillen zijn in het spaargedrag. In het Waals Gewest (3,78 %) zijn er opmerkelijk weinig gezinnen die aangeven dat ze de kinderbijslag meestal sparen. Binnen de GGC (10,82 %) en vooral de Vlaamse - (12,39 %) en Duitstalige Gemeenschap (12,44 %) is dit aandeel een stuk hoger.

Tabel 7. Aandeel gezinnen die de kinderbijslag meestal sparen per deелentiteit

Uitgekeerde schaal	%	Betrouwbaarheidsgrenzen		n
Vlaamse Gemeenschap	12,39%	6,86%	17,92%	407
Waals Gewest	3,78%	1,04%	6,52%	430
Duitstalige Gemeenschap	12,44%	7,01%	17,87%	140
GGC	10,82%	6,35%	15,29%	371
FAMIFED	8,57%	5,75%	11,40%	1.348

95%-betrouwbaarheidsinterval

Uit de voorgaande paragrafen bleek dat de gezinnen in de Vlaamse Gemeenschap (69,74 %) vaker een onverwachte uitgave van € 900 kunnen betalen dan de gezinnen in het Waals Gewest (41,31 %) en de GGC (25,63 %). Op basis van de methode van directe standaardisatie bleek dat deze verschillen significant bleven binnen al de sociale categorieën (of uitgekeerde schalen). Dit is merkwaardig aangezien er geen significante verschillen zijn in het beschikbare gezinsinkomen tussen de deeltentiteiten voor de gezinnen met een vervangingsinkomen.

Tabel 8. Aandeel gezinnen die de kinderbijslag meestal kunnen sparen per deeltentiteit en per uitgekeerde schaal

GEWONE SCHAAL			
Deeltentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	88%	12%	114
Waals Gewest	96%	4%	127
GGC	88%	12%	110

$\chi^2 = 6,459$, $df = 2$, $p = 0,040$

ÉÉNOUDERGEZINNEN			
Deeltentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	89%	9%	85
Waals Gewest	99%	1%	94
GGC	95%	5%	96

$\chi^2 = 7,869$, $df = 2$, $p = 0,020$

WERKLOZEN & GEPENSIONEERDEN			
Deeltentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	87%	13%	109
Waals Gewest	94%	6%	110
GGC	91%	9%	91

$\chi^2 = 2,760$, $df = 2$, $p = 0,252$

INVALIDEN			
Deeltentiteit	Neen	Ja	n
Vlaamse Gemeenschap	94%	6%	119
Waals Gewest	98%	2%	109
GGC	94%	6%	96

$\chi^2 = 2,922$, $df = 2$, $p = 0,232$

Uit **tabel 8** blijkt dat de verschillen in het spaargedrag van de deeltentiteiten, bij zowel de invaliden als bij de werklozen en gepensioneerden, niet meer significant zijn. Bij de gewone schaal en de wezenschaal ($p = 0,040$) en bij de verhoogde schaal voor éénoudergezinnen ($p = 0,020$) zijn deze verschillen wel nog significant, waarschijnlijk omwille van de verschillen in het beschikbaar inkomen per inwoner.

De verschillen tussen de deeltentiteiten in het spaargedrag van de kinderbijslag zijn niet significant voor de gezinnen met een vervangingsinkomen. Het spaargedrag van de kinderbijslag kan bijgevolg niet gebruikt worden als proxy voor het algemene spaargedrag om een mogelijke verklaring te bieden voor de verschillen in de onmogelijkheid om een onverwachte uitgave van € 900 te betalen.

Er zijn geen verschillen tussen de deeltentiteiten in het spaargedrag van de gezinnen.

DE SOCIO-ECONOMISCHE RELEVANTIE VAN DE KINDERBIJSLAG

Slechts 1 op 40 gezinnen die de kinderbijslag van FAMIFED ontvangen, beweren dat ze de kinderbijslag enkel gebruiken om te sparen. Omgekeerd betekent dit dat 97,57 % van de gezinnen de kinderbijslag meestal meteen consumeren en op die manier deze aanvulling op het gezinsinkomen meteen terug in de economie laten vloeien. Dit toont aan dat de kinderbijslag naast een beschermende en herverdelende ook een macro-economische functie kan hebben.

Armoedecijfers bewijzen al jaren dat gezinnen die leven van een vervangingsinkomen een groter armoederisico lopen²³. Recent onderzoek toont aan dat deze gezinnen de laatste jaren zowel koopkrachtverlies als welvaartsverlies²⁴ hebben geleden omdat de werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslagen en minimumlonen tussen 2000 en 2012 minder sterk stegen dan het brutomaandloon²⁵. De niet-welvaartsvastheid van de kinderbijslag²⁶ heeft langzaam maar zeker tot een belangrijke erosie van de horizontale solidariteit tussen kindarme en kindrijke gezinnen gezorgd. Omdat deze erosie niet (voldoende) gecompenseerd werd door selectieve verhogingen voor lage inkomensgezinnen heeft dit grote gevolgen gehad voor het armoederisico van kinderen en gezinnen²⁷.

Het is dus belangrijk om de welvaartsvastheid van de kinderbijslag te garanderen en voldoende selectiviteit in te bouwen. Zo blijft de kinderbijslag een belangrijk instrument in de bestending van de solidariteit tussen de hoge en de lage inkomens maar in het bijzonder tussen de verschillende generaties. Elke generatie heeft er immers belang bij dat de kinderen een goede toekomst tegemoet gaan. Op die manier kan de jongste generatie op latere leeftijd voldoende bijdragen aan de sociale zekerheid waar de oudste generatie (de gepensioneerden) van kan genieten.

Zowel de resultaten van dit onderzoek als verschillende andere studies tonen aan dat de kinderbijslag wel degelijk gespendeerd wordt aan goederen die belangrijk zijn in de opvoeding van

²³ Zie grafiek 2

²⁴ Als de overige inkomens sterker stijgen dan de minimuminkomens, gaan deze laatste er relatief gezien op achteruit.

²⁵ Storms, B., & Cherenti, R., *De aanpassingen van minimuminkomens aan de welvaart? Vaart iedereen even wel?* In W. Lahaye, I. Pannecoucke & J. Vranken (Eds.), *Armoede in België. Jaarboek 2013*. Leuven/Den Haag: Acco, 2013.

²⁶ Er is wel een niet-automatisch parallellisme tussen enerzijds de grensbedragen voor de sociale toeslagen en de toeslag voor éénoudergezinnen van de kinderbijslagregeling en anderzijds de maximumbedragen geldend in de ZIV-regeling.

²⁷ Cantillon, B., Van Lancker, W., Goedemé, T., Verbist, G. & Salanauskaite, L., *Kinderbijslagen en armoede: kan de zesde staatshervorming het immobilisme doorbreken?*, Berichten / UA, Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck, Antwerpen, 2012.

het kind²⁸. Bij de lage inkomens wordt extra kinderbijslag vaker gespendeerd aan kindgerelateerde doeleinden²⁹. Elke euro kinderbijslag zal zowel een direct als indirect effect hebben op de levenskwaliteit van de kinderen. Enerzijds kunnen de gezinnen de kinderbijslag aanwenden om meer goederen en diensten te kopen, inclusief de goederen die waardevol zijn in de verbetering van de onderwijs- en gezondheidsuitkomsten. Anderzijds kunnen de extra inkomsten financiële stress verlichten en zodoende de ouder-kind relaties positief beïnvloeden en (op langere termijn) bijdragen tot betere school- en arbeidsmarktuitskomsten³⁰.

In tweede instantie heeft de kinderbijslag ook een macro-economische functie. Het totale budget aan gezinsbijslagen bedroeg € 6,26 mld in 2014. Op basis van de resultaten per deelentiteit van dit onderzoek kan je afleiden dat 97,40 % van de gezinnen de kinderbijslag meteen consumeren en dus terug in de economie laten vloeien. Dit komt overeen met een bedrag van € 6,10 mld.

Volgens het Federaal Planbureau bedroeg het totaal van de consumptieve bestedingen van de particulieren³¹ in België € 207,34 mld in 2014. De kinderbijslag die meteen wordt geconsumeerd, vertegenwoordigt zo bijna 3 % van het totaal van de consumptieve bestedingen van de particulieren in België. Dit maakt dat de kinderbijslag (net zoals alle andere sociale uitkeringen) een belangrijk stabiliserend effect heeft op de economie.

CONCLUSIE

Ongeveer 1 op 4 gezinnen die in de zomer van 2014 de kinderbijslag betaald kregen door FAMIFED geven aan moeilijk tot zeer moeilijk rond te komen met het totale beschikbare gezinsinkomen. Vanzelfsprekend is het sociaal statuut van de rechthebbende, hetgeen recht kan geven op een sociale toeslag, één van de belangrijkste verklarende factoren in deze subjectieve armoedebeleving. De verschillen tussen de bevoegde deelentiteiten kunnen bijgevolg grotendeels toegeschreven worden aan de verschillen in het aandeel van de verhoogde schalen.

²⁸ Jones, L.E., Milligan, K.S. & Stabile, M., *Child cash benefits and family expenditures: evidence from the national child benefit*, Cambridge, National Bureau of Economic Research, 2015.

²⁹ Mayer, S.E., *What money can't buy: family income and children's life chances*, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1997.

³⁰ Young, W.J., Linver, M & Brooks-Gunn, J., *How money matters for young children's development: parental investment and family processes*, Child Development, 2002.

³¹ De bestedingen die door de huishoudens gewijd worden aan de aankoop van goederen of diensten die gebruikt worden voor het rechtstreeks bevredigen van de individuele of collectieve noden. De raming is gebaseerd op het Huishoudbudgetonderzoek (HBO) van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI).

De verschillen tussen de entiteiten onderling in het betalen van een onverwachte uitgave van € 900 blijven wel zichtbaar op het niveau van de sociale categorieën. Ondanks het feit dat de gezinnen met een vervangingsinkomen over ongeveer dezelfde financiële middelen beschikken, bestaat er regionale variatie in de directe beschikbaarheid ervan. Net iets minder dan de helft van de gezinnen geeft aan dat ze zulke onverwachte uitgave niet kunnen betalen.

Aangezien dat de kinderbijslag voor een gezin op maandelijkse basis al snel honderden euro kan bedragen, betekent dit voor een groot aantal gezinnen een fundamenteel onderdeel van het gezinsbudget.

Het gevolg is dat ongeveer 3 op de 4 gezinnen aangeven het kindergeld meestal te besteden aan algemene huishoudkosten zoals de woning, de voeding en de kledij. Andere vaak genoemde uitgaveposten zijn de schoolkosten, de medische kosten en het zakgeld voor de kinderen. Slechts een kleine minderheid van de gezinnen (vooral die met de hoogste inkomens) geeft aan de kinderbijslag te sparen.

Gegeven het belang van de kinderbijslag in het gezinsinkomen en de manier waarop het wordt besteed, is het vandaag een belangrijk instrument in de verbetering van de levenskwaliteit en bijgevolg ook de kansen van de jongste generatie. Bovendien heeft de kinderbijslag een stabiliserend effect op de economie.

Bijlage

BESTEDINGSPATROON VAN DE KINDEBRIJSLAG PER UITGEKEERDE SCHAAL					
Uitgavepost	Gewone schaal en wezen	Éénoudergezinnen	Werklozen & gepensioneerden	Invaliden	Totaal
Huishouden	73,28%	83,18%	85,33%	85,37%	75,58%
Kinderopvang	15,69%	14,47%	12,25%	6,89%	14,64%
Schoolkosten	61,02%	65,85%	71,77%	72,40%	62,88%
Vakantie	5,35%	1,89%	5,29%	5,27%	5,13%
Sparen	9,23%	5,77%	8,89%	4,08%	8,53%
Medische kosten	42,52%	52,16%	52,90%	57,86%	45,02%
Zakgeld	25,10%	27,54%	29,82%	35,74%	26,46%
Ik weet het niet	3,54%	0,00%	0,36%	0,92%	2,93%

Bron: FAMIFED, Resultaten enquête afgenomen bij de gezinnen die op 31 juli 2014 door FAMIFED bediend werden, 2015.